QORTI TAL-MAĠISTRATI (MALTA)
MAĠISTRAT DR. LEONARD CARUANA LL.D., M.A. (FIN. SERV)

Avviż Nru: 237/2020 LC

GASANMAMO INSURANCE LIMITED
(C-3143)

vs

VINCENT SPITERI
(K.I. 490663M)

Illum, 20 ta' Frar 2023

Il-Qorti,

Rat l-avviż ippreżentat mis-soċjetà GasanMamo Insurance Limited fejn għar-raġunijiet hemm premessi u infraskritti talbet lil din il-Qorti tikkundanna lill-intimat Vincent Spiteri iħallas lis-soċjetà rikorrenti s-somma ta' sitt elef Ewro u ħames ċenteżmi (€6000.05ċ) rappreżentanti danni, spejjeż u imgħax imħallsa mir-rikorrenti għan-nom tiegħek u dana kif kienet obbligata li tagħmel ai termini tal-Kap 104 tal-Liġijiet ta' Malta u dan in segwitu tad-Deċiżjoni mogħtija miċ-Ċentru Malti tal-Arbitraġġ fl-ismijiet "Citadel Insurance plc et noe vs Vincent Spiteri u s-soċjetà GasanMamo Insurance Limited illi intervjeniet fil-kawża wara digriet tal-21 ta' April 2015 [Arbitraġġ Numru M4247/2015/SC]" liema deċiżjoni kienet ġiet debitament ikkonfermata mill-Qorti tal-appell (Sede Inferjuri) permezz ta' sentenza datata 8 ta' Novembru 2019 hu illi kienet tikkonċerna inċident awtomobilistiku illi seħħ 17 ta' April 2012, fl-Ajruport Internazzjonali ta'

Malta fiż-żona magħrufa bħala Apron numru 9 fil-Gudja meta inti Vincent Spiteri kont qed issuq il-vettura bin-numru tar-reġistrazzjoni DGY 078 u li fir-rigward ta' liema vettura s-soċjetà rikorrenti kienet ħarġet polza ta' assigurazzjoni bin-numru 907799 0248742. It-termini u l-kundizzjonijiet ta' din il-polza tal-assikurazzjoni ma ġewx osservati da parti tiegħek u kwindi inti ma kontx kopert bil-polza tal-assikurazzjoni relattiva stante illi tali polza teskludi sewqan ta' l-istess vettura waqt li din qed tinstaq "*in that part of an areodrome or airport provided for the take-off or landing of aircraft on the surface, aircraft partking aprons including the associated Services roads and ground equipment parking areas and those parts of Passenger terminals which come within the customs examination area"* u dan ai termini tal-*Commercial Policy relattiva.* Bl-ispejjeż, inklużi dawk tal-Ittra Uffiċjali datata 30 ta' Ġunju 2020, u bl-imgħaxijiet legali mit-30 ta' Ġunju 2020 sal-ġurnata tal-pagament effettiv kontra l-intimat, li inti minn issa inġunt għas-subizzjoni

Rat ir-risposta tal-intimata Vincent Spiteri fejn eċċepixxa: (i) illi, preliminarjament, l-azzjoni attriċi hija preskritta ai termini tal-Artikolu 2153 tal-Kap. 16 tal-liġijiet ta' Malta; (2) illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, it-talbiet tas-soċjetà attriċi huma nfondati kemm fil-fatt kif ukoll fid-dritt, u għalhekk għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż kontra l-istess soċjetà.

Rat illi permezz ta' rikors datat l-10 ta' Novembru 2021, l-intimat talab il-permess iressaq eċċezzjoni preliminari ulterjuri fejn eċċepixxa illi preliminarjament, l-azzjoni attriċi hija preskritta ai termini tal-Artikolu 2156(f) tal-Kap. 16 tal-liġijiet ta' Malta u dan stante li skont l-Artikolu 2112 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta, eċċezzjoni ta' preskrizzjoni tista' tingħata f'kull waqt tal-kawża, imqar fl-appell, liema rikors intlaqa minn din il-Qorti fit-12 ta' Novembru 2021.

Rat illi permezz ta' nota datata d-29 ta' Awwissu 2022 l-intimat irtrira l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni bbażata fuq l-Artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili u żamm ferm mal-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni abbażi tal-Artikolu 2156(f) tal-istess Kap.

Rat illi fil-25 ta' Frar 2021 il-Qorti ordnat illi jitressqu provi limitatament fir-rigward tal-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni;

Rat il-provi u s-sottomissjonijiet tal-partijiet;

Rat illi l-kawża tħalliet għal-lum għal-sentenza preliminari rigward l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni;

Ikkunsidrat;

Illi permezz tal-azzjoni odjerna, is-soċjetà rikorrenti qed titlob l-irkupru ta' *sorte*, spejjeż legali u imgħax li ħallset lil terzi in segwitu għall-lodo arbitrali datat il-11 ta' Ottubru 2017 (M4247/2015 SC) kif ikkonfermat mill-Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) fit-8 ta' Novembru 2019. F'dawk il-proċeduri, l-intimat instab responsabbli għall-inċident awtomobilistiku li seħħ fis-17 ta' April 2012 fis-19:00hrs ġewwa "Apron 9" tal-Arjuport Internazzjonali ta' Malta bejn il-vettura tal-intimat u l-vettura tat-terz Julian Briffa, li kien assigurat mas-Soċjetà Citadel Insurance p.l.c.

Illi skont ma jirriżulta mill-prospett ppreżentat minn Andrea Bondin,[1] is-soċjetà rikorrenti ħallset lis-soċjetà Citadel Insurance p.l.c. is-somma totali ta' €5,773.29 in segwitu għas-sentenza tal-Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) suriferita. Dan il-pagament sar in adempiment tal-obbligi legali tas-soċjetà rikorrenti emanenti mill-Kap. 104 tal-Liġijiet ta' Malta.

Illi b'hekk, l-azzjoni odjerna hija, *sic et simpliciter*, azzjoni ta' rivalsa tas-soċjetà rikorrenti fuq l-assikurat tagħha stante li, skont hi, fil-mument meta seħħ l-inċident hu ma kienx kopert bil-polza tal-assikurazzjoni billi kiser il-klawsola numru 4 tal-"*Exceptions to Section II of your Policy*" taħt "*Section*

[1] Ara Dok AB1 a fol. 32 tal-atti proċesswali.

II – Liability to Third Parties"[2] peress li kien f'żona eskluża mill-polza, ossija f'żona riżervata għall-immaniġġjar tal-ajruplani.

Illi da parti tiegħu, l-intimat laqa' għal din l-azzjoni billi eċċepixxa, fost l-oħrajn, il-preskrizzjoni kwinkennali ai termini tal-Artikolu 2156(f) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

Ikkonsidrat;

Illi fl-ewwel lok, qabel ma din l-Qorti tindaga l-mertu tal-eċċezzjoni mogħtija mill-intimat, il-Qorti għandha tistħarreġ jekk il-formalitajiet stabbiliti mill-Artikolu 2160 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta ġewx osservati mill-intimat għaliex fin-nuqqas ta' osservanza tagħhom, il-Qorti hija prekluża milli tistħarreġ ulterjorment l-eċċezzjoni mressqa.

Illi l-Artikolu 2160 jistipola li l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni odjerna m'għandux ikollha effett jekk il-parti li teċċepiha, ċioè l-intimat, ma jagħtix ġurament minn jeddu waqt il-kawża li mhuwiex debitur jew li ma jiftakarx jekk il-ħaġa ġietx imħallsa. Illi din hija proċedura relattivament ġdida[3] u l-Qrati tagħna diġà kellhom okkażjoni jeżaminaw l-aspetti formalistiċi u legali tagħha[4].

Illi kemm fl-affidavit tiegħu[5] kif ukoll fix-xhieda tiegħu,[6] l-intimat jinsisti illi tul dawn l-għaxar snin minn meta seħħ l-inċident, hu qatt ma rċieva xejn mis-soċjetà rikorrenti għajr għal Jannar 2021 fejn irċieva l-atti tal-kawża odjerna. Jikkonferma fl-affidavit tiegħu illi li l-kawża fil-konfront tiegħu hija llum preskritta "peress li għadda ħafna żmien.".

---

[2] Ara fol. 41 *a tergo* tal-atti proċesswali.
[3] Introdotta bl-Att 1 tal-2017 u emendata bl-Att VIII tal-2017.
[4] Ara f'dan is-sens: **P&S Limited et vs Noel Zammit et**, Qorti Ċivili, Prim' Awla, 16 ta' Frar 2018 (Rik Ġur Nru 279/2017), **Ruth Scicluna vs Deluxe Construction Co. Ltd**, Qorti tal-Appell (Inferjuri), 18 ta' Novembru 2020 (App. Nru 258/2017) u **Mark Schembri & Sons Ltd vs Margareth Mangion et**, Qorti Ċivili, Prim' Awla, 6 ta' Frar 2023, (Rik Ġur Nru. 335/2020) fost l-oħrajn.
[5] Ara dok "VS1" a fol. 13 tal-Atti proċesswali.
[6] Ara x-xhieda mogħtija fid-29 ta' April 2022, a fol. 24 et seq tal-atti proċesswali.

Illi b'din id-dikjarazzjoni, il-Qorti hija sodisfatta li l-formalità rikjesta mill-Artikolu 2160 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta ġiet sodisfatta u b'hekk il-Qorti tista' tkompli titsħarreġ l-eċċezzjoni mressqa.

Ikkonsidrat;

Illi l-eċċezzjoni odjerna qed tingħata abbażi tal-Artikolu 2156(f) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta, liema Artikolu jistipula:

> ***2156****. L-azzjonijiet hawn taħt imsemmija jaqgħu bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' ħames snin:*
>
> *... omississ....*
>
> *(f) azzjonijiet għall-ħlas ta' kull kreditu ieħor li ġej minn operazzjonijiet kummerċjali jew minn ħwejjeġ oħra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa', skont din il-liġi jew liġijiet oħra, taħt preskrizzjoni aqsar, jew maj kunx jirriżulta minn att pubbliku."*

Illi mill-atti tal-kawża, ma jidhirx li hemm kontestazzjoni dwar l-applikazzjoni ta' dan l-artikolu għall-fattispeċje tal-każ. Illi għandu jiġi puntwalizzat li l-ġurisprudenza nostrana hija llum-il ġurnata kostanti illi d-danni riżultanti f'materji ta' ksur ta' kondizzjoni ta' polza assikurattiva huma danni *ex-contractu* u għaldaqstant il-perjodu preskrittiv applikabbli huwa dak kwinkennali ai termini tal-Artikolu 2156(f) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta, aktar milli l-perjodu preskrittiv biennali ai termini tal-Artikolu 2153 tal-Kap. 16. Illi a skans ta' ripetizzjoni, il-Qorti qed tagħmel referenza pjena għas-sentenza erogata mill-Qorti tal-Appell fl-ismijiet **Hugh P Zammit noe et noe v. John Mifsud et**[7] liema sentenza daħlet *in profundis* fuq l-aspetti legali ta' ċirkostanzi bħalma huma dawk odjerni u l-varji xenarji applikabbli.

---

[7] **Hugh P Zammit noe et noe vs John Mifsud et**, Qorti tal-Appell (Superjuri), 1 ta' April 2005 (Appell Ċiv Nru. 2256/1998/1)

Ikkonsidrat;

Illi ġaladarba ġie stabbilit dan, imiss issa li l-Qorti teżamina jekk il-perjodu preskrittiv ta' ħames snin effettivament iddekorriex jew le. Illi kif diġà sopra msemmi, l-intimat iddikjara bil-ġurament tiegħu illi minn dakinhar tal-inċident awtomobilistiku sal-lum, hu qatt ma rċieva ittra uffiċjali mis-soċjetà rikorrenti u l-ewwel darba li sema' mingħandha fir-rigward ta' dan l-inċident kien propju meta rċieva l-atti tal-preżenti kawża. In kontro-eżami, madanakollu, minkejja li l-intimat ġie muri ittra uffiċjali maħruġa ai termini tal-Artikolu 166A tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta (Ittra Nru 1179/2020) datata t-30 ta' Ġunju 2020,[8] hu nnega li qatt irċevieha. Mir-riferta tal-ittra, madanakollu, jirriżulta ċar li din l-ittra ġiet "refused" fil-15 ta' Lulju 2020[9].

Ir-rappreżentat tas-soċjetà rikorrenti Andrea Bondin[10] ippreżenta sett ta' dokumenti,[11] inklużi d-dokumentazzjoni kollha relattiva għall-arbitraġġ u l-proċeduri sussegwenti li jsawru l-bażi tal-azzjoni odjerna. Mill-provi prodotti, jirriżulta s-segwenti:

- 17 ta' April 2012: seħħ l-inċident mertu tal-proċeduri;
- 8 ta' Mejju 2012: is-soċjetà rikorrenti, wara li rċeviet komunikazzjoni mis-soċjetà assikurattriċi tat-terza parti, kitbet lill-intimat fejn talbitu jiftaħ il-*claim* relattiva;
- 16 ta' Mejju 2012: l-intimat jiftaħ il-*claim* mas-soċjetà rikorrenti u jikkontesta r-responsabiltà tal-inċident. Hemm hu ġie informat mis-soċjetà rikorrenti li m'huwiex kopert bil-polza tal-assikurazzjoni.
- 16 ta' Jannar 2015: is-soċjetà Citadel Insurance p.l.c. u t-terza parti Julian Briffa sottomettew proċeduri arbitrali kontra Vincent Spiteri;

[8] Ara Dok "AB16" a fol. 113 tal-atti proċesswali.
[9] Ara r-riferta a fol. 137 tal-atti proċesswali.
[10] Ara x-xhieda mogħtija fid-29 ta' April 2022, a fol. 21 et seq tal-atti proċesswali.
[11] Ara minn Dok "AB1" sa "AB16" a fol. 32 et seq.

- 21 ta' April 2015: is-soċjetà rikorrenti GasanMamo Insurance Limited intervjeniet *in statu et terminis* fil-proċeduri arbitrali;

- 11 ta' Ottubru 2017: jingħata l-Lodo Arbitrali fejn l-intimat Vincent Spiteri jinstab unikament responsabbli għall-inċidenti awtomobilistiku;

- 25 ta' Ottubru 2017: l-intimat Vincent Spiteri jappella mill-Lodo Arbitrali;

- 8 ta' Novembru 2019: il-Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) tiċħad l-appell u tikkonferma l-Lodo Appellat;

- 30 ta' Ġunju 2020: is-soċjetà rikorrenti bagħtet ittra uffiċjali ai termini tal-Artikolu 166A lill-intimat, liema ittra ġiet rifjutata mingħandu;

- 3 ta' Diċembru 2020: is-soċjetà rikorrenti issottomettiet il-preżenti proċeduri.

Illi minn dan it-*timeline* jirriżulta ċar u ampju li l-ewwel darba li kien hemm intimazzjoni legali da parti tas-soċjetà rikorrenti versu l-intimat kien fit-30 ta' Ġunju 2020, ċioè aktar minn **tmien snin wara** li seħħ l-inċident awtomobilistiku.

Illi huwa loġiku li l-*punctum temporis* ta minn meta għandhom jibdew jiddekorru l-ħames snin preskrittivi huwa ta' importanza kbira għas-suċċess *o meno* tal-eċċezzjoni tal-intimat. Hawnhekk, il-Qrati tagħna huma diverġenti fil-ħsieb tagħhom. Jidher li tradizzjonalment, id-direzzjoni l-aktar abbraċċjata hija li l-perjodu preskrittiv għandu jibda jiddekorri mill-mument li s-soċjetà assikurattriċi setgħet teżerċita l-azzjoni tagħha kontra l-assikurat tagħha[12]. Dan il-mument ġie deskritt bħala l-mument meta jkun hemm deċiżjoni *res judicata* li permezz tagħha, soċjetà assikurattriċi tkun obbligata tħallas id-danni kkawżati mill-assikurat tagħha ai termini tal-liġi,

[12] Ara f'dan is-sens GasanMamo Insurance Limited vs Dennis-Charles sive Dennis Falzon, Qorti Ċivili, Prim' Awla, 22 ta' Ġunju 2016, (Rik Ġur Nru 613/2013), Elmo Insurance Limited vs Saviour Camilleri et, Qorti tal-Maġistrati (Malta), 8 ta' Novembru 2018 u

peress li l-azzjoni ta' rivalsa tkun qed tistenna l-eżitu ta' l-azzjoni sussidjarja tad-determinazzjoni tar-responsabilità għall-inċident.[13]

Illi l-Qorti tal-Appell (Kompetenza Superjuri) madanakollu, biddlet għal kollox din id-direzzjoni permezz tas-sentenza tagħha fl-ismijiet **GasanMamo Insurance Limited vs Mario Seguna et.**[14] Illi fis-sentenza erogata mill-Qorti tal-ewwel istanza,[15] il-Qorti Ċivili, Prim' Awla irriteniet illi t-terminu ta' ħames snin ma bediex jiddekorri qabel ma s-soċjetà hemm rikorrenti ħallset lit-terzi. Illi din il-posizzjoni ġiet kapovoltata mill-Qorti tal-Appell billi ġie ritenut illi l-perjodu preskrittiv għandu jibda jiddekorri mill-mument li s-soċjetà assikurattriċi saret taf bil-kawża kontra l-assikurat tagħha. Illi għall-aħjar intendiment, din il-Qorti ser tirriproduċi l-brani saljenti:

> *"17. Din il-Qorti ma taqbilx mal-ewwel Qorti in kwantu rriteniet li t-terminu ta' ħames snin ma setax beda jiddekorri qabel ma sar il-ħlas da parti tas-soċjeta` attriċi. Il-preskrizzjoni invece bdiet tiddekorri fil-mument li s-soċjeta` assikuratriċi, ġiet a konoxxenza tal-kawża li* ***Alfred Mallia et v. Carmel Seguna et*** *(Cit* Nru *248/2003).*
>
> *18. Permezz tal-ittra uffiċjali datata 7 ta' Marzu, 2003, it-terz għarraf lis-soċjeta` attriċi bil-kawża li kien qed jintavola dakinhar stess. Kien fil-mument li hija ġiet notifikata bl-imsemmija ittra uffiċjali li saret taf bil-kawża, u allura bil-fatt li jista' jkun li għandha dritt ta' azzjoni kontra l-assikurat tagħha. Ma kienx il-każ allura li s-soċjeta` attriċi tistenna l-eżitu tas-sentenza relattiva, wisq anqas li tistenna li tkun għamlet il-pagament lit-terz konsegwenti l-ottjeniment tas-sentenza, sabiex hija tieħu azzjoni kontra l-assikurat tagħha. Hija*

[13] Ara f'dan is-sens **Paolo Koludrovich vs Carmelo Muscat**, Qorti tal-Appell (Kummerċjali), 1 ta' Ġunju 1950, għalkemm fuq kwistjoni ta' kera, il-punt diskuss f'din is-sentenza kien, *inter alia* l-effett tal-istennija ta' proċeduri sussidjarji fuq il-preskrizzjoni tal-azzjoni prinċipali.
[14] **GasanMamo Insurance Limited vs Mario Seguna et**, Qorti tal-Appell (Kompetenza Superjuri), 1 ta' Diċembru 2021, (Ċitazz Nru 404/12/1).
[15] **GasanMamo Insurance Limited vs Mario Seguna et**, Qorti Ċivili, Prim' Awla 9 ta' Marzu 2016, (Ċitazz Nru 404/12 AF) - Appellata.

> *messha b'ittra uffiċjali interpellat lill-assikurat tagħha bl-intendiment tagħha li tipproċedi kontrih f'każ li jkollha tagħmel tajjeb hi għad-danni li sofra t-terz abbażi tas-sentenza u tal-Kap 104.* ***Dan ma jirriżultax li għamlitu.****"*

Illi b'hekk jidher li l-posizzjoni l-aktar riċenti in materja hi li l-bidu tal-għadd tal-perjodu preskrittiv fir-rigward tal-azzjoni tar-rivalsa m'għandux jistenna l-eżitu ta' azzjonijiet sussidjarji jew ta' pagamenti lil terzi mis-soċjetà assikurattriċi, iżda għandu jiskatta mill-mument li s-soċjetà assikurattriċi ssir taf bl-inċident 'l-quddiem.

Ikkonsidrat;

Illi fil-każ *de quo*, jirriżulta li s-soċjetà rikorrenti saret taf bl-inċident awtomobilistiku *de quo* fit-8 ta' Mejju 2012 tramite l-komunikazzjoni li rċeviet mill-aġenzija assikurattriċi tat-terza parti[16] u jirriżulta li dakinhar stess is-soċjetà rikorrenti kitbet lill-intimat. Filfatt, l-intimat fetaħ il-*claim* tiegħu fis-16 ta' Mejju 2012 u hemmhekk ġie informat illi hu ma kienx kopert bil-polza tal-assikurazzjoni tiegħu.[17] Illi di più, jirriżulta li fil-21 ta' Jannar 2015, l-istess soċjetà rikorrenti rċeviet ittra uffiċjali mingħand is-soċjetà assikurattriċi Citadel Insurance p.l.c., ai termini tal-Artikolu 10(2)(a) tal-Kap. 104 tal-Liġijiet ta' Malta, fejn ġiet informata bil-proċeduri arbitrali rispettivi. Illi filfatt, l-istess soċjetà rikorrenti interveniet *in statu et terminis* f'dawk il-proċeduri sabiex tiddefendi wkoll l-interessi tagħha.

Illi mill-provi prodotti jirriżulta li s-soċjetà rikorrenti saret taf bl-inċident *de quo* fit-8 ta' Mejju 2012 u li mill-ewwel kienet taf li l-assikurat tagħha ma kienx se jkun kopert mill-polza tal-assikurazzjoni. Illi b'hekk, in segwitu għat-tagħlim riportat fis-sentenza **GasanMamo Insurance Limited vs Mario Seguna et.** hawn riportata, hija din id-data tat-8 ta' Mejju 2012 li għandha titqies bħala d-data ta' minn meta skatta l-perjodu preskrittiv fil-

[16] Ara dok "AB2" a fol. 34 tal-atti proċesswali.
[17] Ara Dok "AB1" a fol. 32 tal-atti proċesswali.

każ *de quo*. Illi di più ma jirriżultax mill-atti li bejn il-perjodu tat-8 ta' Mejju 2012 sat-8 ta' Mejju 2017 is-soċjetà rikorrenti interpellat jew b'xi mod kisret il-perjodu preskrittiv ai termini tal-Artikoli 2128 et seq tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta u b'hekk jirriżulta li l-proċeduri odjerni, anke jekk wieħed kellu jagħti każ tal-ittra uffiċjali datata t-30 ta' Ġunju 2020, huma ormaj preskritti.

Deċide:

Għaldaqstant, għal dawn il-motivi, il-Qorti qed taqta' u tiddeċiedi billi tilqa' l-eċċezzjoni tal-intimat Vincent Spiteri u tiddikjara l-proċediment bħala preskritt ai termini tal-Artikolu 2156(f) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

Bl-ispejjeż tal-preżenti kif ukoll dawk tal-Ittra Uffiċjali datata t-30 ta' Ġunju 2020 (Ittra Nru 1179/2020) ikunu a karigu esklussiv tas-soċjetà rikorrenti.

Ft.Dr. Leonard Caruana
Maġistrat

Sharonne Borg
Deputat Reġistratur